

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
Таврійського національного університету
імені В.І. Вернадського

Володимир НОЖЕНКО

“23” листопада 2023 р.

ВИСНОВОК

Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського щодо дисертації

Бортняка Валерія Анатолійовича «Адміністративно-правові основи фінансового контролю в Україні: теорія та практика» поданої на здобуття наукового ступеня доктора наук з адміністративного права і процесу за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Витяг з протоколу № 4

засідання кафедри публічного та приватного права від 21.11.2023 року

ПРИСУТНІ: завідувач кафедри, к.ю.н., Сергій ГУБАРЄВ, к.ю.н., доцентка Олена ВІНГЛОВСЬКА, к.ю.н., доцентка Катерина БОРТНЯК, к.ю.н., доцент Валерій БОРТНЯК к.ю.н., доцентка Кіра ГОРЕЛКІНА, к. ю. н., доцентка Наталія ДОБРЯНСЬКА, к.ю.н., доцентка Ніна МІНЯЙЛО, к.ю.н, доцент Володимир БОРОВЕНКО, к.ю.н., доцент Андрій ШАБАЛІН, доцент Юрій ЛУЦЕНКО

СЕКРЕТАР: лаборант Аріна МАКАЛЕВИЧ

ЗАПРОШЕНІ: проректор з навчально-методичної, наукової роботи та якості освіти ПВНЗ «Університет сучасних знань» д.ю.н., професор Мосьондз С.О. (науковий консультант); заступник директора ННІ «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» з наукової роботи, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права, д.ю.н., професор Кузьменко О.В. професор кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін Київського національного університету інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія», голова ГО «Академія

адміністративно-правових наук», Д.ю.н., професор Галуцько В.В.; професор кафедри адміністративного та фінансового права ННІ «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», д.ю.л., професор Чорна В.Г.

2. СЛУХАЛИ: доповідь здобувача Бортняка Валерія Анатолійовича на тему: “Адміністративно - правові основи фінансового контролю в Україні: теорія та практика” подану на здобуття наукового ступеня доктора наук з адміністративного права і процесу за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Науковий консультант: МОСЬОНДЗ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ доктор юридичних наук, професор, проректор з навчально-методичної наукової роботи та якості освіти ПВНЗ «Університет сучасних знань»

Актуальність теми. Функціонування фінансової системи держави завжди відбувається в умовах обмеженості фінансових ресурсів, а тому вимагає високого рівня ефективності їх перерозподілу та використання для розв’язання завдань публічного управління в усіх без винятку сферах суспільного буття. Держава бере на себе зобов’язання перед своїми громадянами та повинна їх виконувати саме за рахунок якісного управління власними фінансами. Постійне впровадження новітніх технологій, підвищення рівня управлінських компетенцій посадових осіб, відповідальних за реалізацію державної фінансової політики – усе це лише один із аспектів ефективного використання фінансових ресурсів. Іншим надзвичайно дієвим напрямком державно-управлінського впливу в цій сфері є реалізація державою фінансового контролю за процесами використання та розподілу її фінансових ресурсів. Враховуючи те, що фінансовий сектор держави охоплює і приватний, і державний сектори, а ресурси цього сектору формують загальнодержавну фінансову систему, яка представляє самостійний об’єкт забезпечення національної безпеки країни, то цілком логічними є те, що держава зацікавлена в реалізації постійного, системного та ефективного фінансового контролю за цим сектором. Такий контроль спрямовується на недопущення протизаконного використання фінансових ресурсів, порушень фінансової дисципліни, поширення корупційних та інших протизаконних проявів у використанні таких ресурсів. У контексті важливості завдань фінансового контролю постає нагальна потреба адміністративно-правового забезпечення системи його реалізації дієвими інструментами, механізмами та формами. Усе це обумовлює високий рівень актуальності досліджень як реального стану фінансового контролю на предмет виявлення недоліків та пошуку напрямів удосконалення, так і доктринального обґрунтування нових форм реалізації державно-владного впливу з метою забезпечення високого рівня ефективності фінансового контролю з боку держави.

Окремої актуалізації набуває напрям дослідження, пов’язаний із уніфікацією вітчизняних стандартів реалізації фінансового контролю із міжнародними та європейськими аналогами. Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, вітчизняна система фінансового контролю потребує об’єктивних змін щодо

розширення його предметної сфери, суб'єктного складу учасників реалізації державної політики в цій сфері, а також розширення форм доступу до його здійснення інститутів громадянського суспільства, які здатні з-поміж іншого забезпечувати таку систему новими підходами та ефективним інструментарієм для виявлення порушень фінансової дисципліни та запобігання неефективному чи навіть злочинному використанню фінансових ресурсів держави.

Наукова проблема дисертаційного дослідження полягає у відсутності єдиної системи і методики здійснення та провадження фінансового контролю як на рівні держави, так і на місцевому рівні. Особливо це стосується дослідження адміністративно-правових аспектів фінансового контролю в Україні, що спрямоване на розкриття прогалин у теоретичних підходах до фінансового контролю, а також на оцінку ефективності його реалізації в Україні. Вирішення цієї проблеми внесе вагомий внесок у подальше вдосконалення системи фінансового контролю в країні та покращення її відповідності сучасним вимогам та стандартам. Організаційне забезпечення реалізації фінансового контролю, дає підстави для висновку, що воно залишається недостатньо дослідженим. Особливо це стосується питань інституційного та організаційного забезпечення ефективного фінансового контролю в Україні. Недостатньо обґрунтованими є теоретичні положення та практичні рекомендації щодо змісту контрольної функції органів місцевого самоврядування та регіональних органів державної влади як зовнішньо-, так і внутрішньо вираженої. Нерозв'язаними залишаються питання законодавчого забезпечення реалізації фінансового контролю з урахуванням вимог євроінтеграційних процесів. Усе це у своїй сукупності визначає актуальність поставлених проблем адміністративно-правового забезпечення ефективного фінансового контролю, що робить їх розроблення теоретично та практично цінним.

Отже, актуальність дисертаційного дослідження викликана вимогами соціально-економічних та суспільно-політичних реалій, притаманних розвитку фінансового сектору, та особливостями сучасного етапу розвитку державотворчих процесів, який пов'язаний із остаточним цивілізаційним вибором України демократичного шляху розвитку в єдиному Європейському Співтоваристві.

Ступінь наукової розробки теми. Проблематика ефективною реалізації фінансового контролю упродовж тривалого часу є однією із найбільш гострих тем досліджень, що викликає інколи доволі суперечливий науковий дискурс.

Загальнотеоретичні питання, термінологічний інструментарій, а також онтологічний зміст фінансового контролю досліджувалися такими вченими, як: Баранов-Мохорт С. М., Гуцаленко Л. В., Дерій В. А., Жадан Т. А., Попадинець І. І., Романіва Є. М., Савченко А. М., Стефанюк І. Б., Татарова Т. О., Федоров С. Є., Чернявська Л. В., Якимчук І. М. тощо.

Дослідження видів, форм та методів фінансового контролю здійснювалося такими вченими, як Ващенко І. В., Гребень С. Є., Дейнеко Є. В., Єльнікова Ю. В., Леонтович С. П., Мельник О. П., Неугодніков А. О., Пивоваров К. В., Симоненко В. К., Сисоєва І. М., Шипунова О. В., Ярошенко А. С. та ін.

Правовому регулюванню державного фінансового в Україні приділено увагу в наукових роботах Голяядової Т. О., Довги М. О., Касьяненко Л. М., Колісник А. С., Настенка М. О., Савченко Л. А., Сіроша М. В., Шевчука О., Федішина О. та ін.

Адміністративно-правові засади реалізації фінансового контролю досліджувались у роботах Васильєвої Л. М., Гаращука В. М., Дацій Н. В., Дмитренко Г. В., Косінова С., Кузьменка О. В., Максименка О. В., Миргород-Карпової В. В., Прасюка В. М., Чаплинської Ю. А., Шевченко Н. В., Шевченка І. О. тощо.

Важливу увагу приділено дослідженням сучасного стану функціонування механізму адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю в Україні, що стало можливим завдяки результатам наукових пошуків Бевза І. С., Бугай Н., Веселової Л. Ю., Германчука П. К., Давидової І. І., Дудка В. П., Дмитренко О. В., Жарікова А. Ю., Лук'янової Г. Ю., Матвійчука А., Присяжнюка А. Й., Рубан Н. І., Стеценка С. Г., Хмелькова А. В., Чистоклетова Л. та ін.

Особливості реалізації фінансового контролю в Україні, який здійснюється органами місцевого самоврядування, визначені в результаті наукових пошуків таких вчених, як Бондаренко В. А., Бондарук Т. Г., Галунько В. В., Данчевська І. Р., Дніпров О., Долбнева Д., Косова Т., Кравцова Т. М., Кур'янов В. В., Ніщима С. О., Приймак С. В., Хмельков А. В. тощо.

Зарубіжний досвід реалізації державного фінансового контролю досліджувався, зокрема, із використанням результатів досліджень Завистовської Г. І., Лазаревої Н. Б., Моспаненка І. В., Піхоцького В. Ф., Письменної Т., Стрекаля О. О. Шевчук О. А. тощо.

Питання модернізації системи фінансового контролю займало особливе місце в дослідженнях Баранової Д. А., Гулько В. В., Іванової І. М., Обушної Н. І., Рибачука В. Л., Ровинського Ю. О., Романченка Ю. О., Рябчук О. Г., Холосенка Ю. С., Шулюка Б. С. та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до планів наукових досліджень Університету «Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі» як складова фундаментальних робіт: «Крим та Чорноморський регіон: реконструктивний розвиток у воєнний та повоєнний період» (ДР № 0123U102027), в якій дисертантом на основі аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, чинного законодавства з питань регулювання державного фінансового контролю, досліджувався вплив контрольної функції держави на забезпечення високого рівня ефективності використання фінансових ресурсів.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу теоретичних джерел, нормативно-правових актів, історичного досвіду, сучасного стану та зарубіжного досвіду регулювання фінансового контролю запропонувати найбільш прийнятні напрямки удосконалення адміністративно-правових засад фінансового контролю в Україні. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- окреслення проблематики дослідження фінансового контролю на теоретичному та практичному рівнях;
- формування методологічного інструментарію дослідження фінансового контролю як категорії адміністративно-правової науки;
- розгляд генези досліджень фінансового контролю в адміністративно-правовій традиції України;
- встановлення сучасних трендів сутнісного розвитку фінансового

контролю;

- аналіз фінансового контролю як функції публічного адміністрування;
- визначення місця фінансового контролю в системі адміністративно-правового забезпечення фінансових відносин;
- вивчення адміністративно-правової природи фінансового контролю;
- формування концепції системи фінансового контролю в Україні;
- огляд підходів до детермінації категорії механізму адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю в Україні;
- дослідження нормативно-правових засад здійснення фінансового контролю в Україні;
- визначення інституційних засад реалізації фінансового контролю в Україні;
- розкриття особливостей форм і методів здійснення фінансового контролю в Україні;
- детермінація сутності адміністративно-правових відносин у сфері здійснення фінансового контролю;
- вивчення особливостей здійснення фінансового контролю державними органами;
- встановлення ролі органів місцевого самоврядування у сфері фінансового контролю в Україні;
- розкриття особливостей участі спеціалізованих органів фінансового контролю в його реалізації в Україні;
- дослідження міжнародного досвіду забезпечення ефективності фінансового контролю;
- пошук шляхів імплементації адміністративно-правових механізмів здійснення фінансового контролю в контексті інтеграції України в ЄС;
- розроблення напрямів вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації фінансового контролю в Україні;
- впровадження способів уніфікації правил фінансового контролю в Україні із міжнародними та європейськими стандартами у даній сфері.

Таким чином, центральним науковим завданням під час підготовки результатів дисертаційного дослідження стає пошук напрямків та шляхів оптимізації, раціоналізації та удосконалення функціонування всіх без виключення складових елементів (інституційної, організаційної, правової, функціональної) системи забезпечення комплексу заходів із фінансового контролю, який реалізується в Україні

Об'єктом дисертаційного дослідження є система суспільних відносин із забезпечення реалізації фінансового контролю в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові основи фінансового контролю в Україні.

Методи дослідження. Дисертаційне дослідження проводилося шляхом поєднання загально- та спеціальнонаукових методів, притаманних адміністративно-правовій науці та науці державного управління з урахуванням особливостей

функціонування системи фінансового контролю в Україні в контексті євроінтеграційних процесів.

Широкого застосування набув, зокрема, метод діалектичного пізнання розвитку системи контрольних функцій держави, як засобу регулювання ефективного використання її фінансових ресурсів (підрозділи 1.2., 2.1.). Методи гносеології та класифікації набули широкого застосування під час розкриття генези досліджень фінансового контролю в адміністративно-правовій традиції України (підрозділ 1.3.). Методи експертних оцінок, аналізу та синтезу як найбільш загальний інструментарій наукового пізнання використовувались під час ретроспективного та індикаційного аналізу наявної проблематики та майбутніх трендів дослідження фінансового контролю як функції держави (підрозділи 1.1., 1.4., 2.4.).

Феноменологічний підхід у всій сукупності притаманних йому методів наукового пізнання активного застосовувався під час вивчення адміністративно-правової природи фінансового контролю та його місця в системі адміністративно-правового забезпечення фінансових відносин (підрозділи 2.2., 2.3.). Методи системного аналізу використовувались під час аналізу нормативно-правових та інституційних засад здійснення фінансового контролю в Україні (підрозділи 3.2., 3.3.). Методи абстрактного та конкретного застосовано під час розкриття онтологічного змісту механізму адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю (підрозділ 3.1.). Особливості форм та методів реалізації фінансового контролю було розкрито за рахунок використання методу структурного аналізу (підрозділ 3.4.).

Вагомих результатів у дослідженні механізмів реалізації фінансового контролю було досягнуто за рахунок застосування структурно-функціонального підходу (підрозділи 4.1., 4.2.). Водночас за допомогою формально-логічного методу було здійснено пошук ефективних форм участі різних інституцій: органів публічного управління, місцевого самоврядування, міжнародних організацій – під час реалізації завдань фінансового контролю (підрозділи 4.3., 4.4.).

Активне застосування порівняльно-правового методу дало змогу вивчити світовий досвід здійснення фінансового контролю (підрозділи 5.1., 5.2.), а метод правового моделювання дав змогу удосконалити механізми адміністративно-правового забезпечення реалізації фінансового контролю в Україні (підрозділи 5.3., 5.4.).

Інформаційною базою дисертаційного дослідження є матеріали Верховної Ради України, Міністерства фінансів України, Рахункової палати України, Держаудитслужби, наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали науково-практичних конференцій, міжнародних організацій, звіти та інформаційно-аналітичні та статистичні матеріали інших центральних органів виконавчої влади, інтернет-джерела, власні публікації автора.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що на підставі комплексного дослідження адміністративно-правових засад фінансового контролю в Україні одержано наступні результати:

уперше:

– розроблено матрицю оцінювання реального стану системи

адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю на предмет відповідності її вимогам міжнародних контролювальних органів та груп запобігання фінансовим зловживанням і злочинам;

– розроблено організаційно-правовий механізм інформаційно-аналітичної та функціональної координації та кооперації органів фінансового контролю, який стане важливим елементом для досягнення синергетичного ефекту від співробітництва та об'єднання функціональних спроможностей всіх без винятку суб'єктів, що здійснюють фінансовий контроль;

– розроблено пропозиції щодо формування адміністративно-правових засад механізму постійного урядового нагляду за процесом реалізації Держаудитслужбою аудиту ефективності.;

– розроблено механізм уніфікації вітчизняного законодавства у сфері реалізації фінансового контролю до вимог європейського з урахуванням євроінтеграційного процесу;

– обґрунтовано необхідність прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Про систематизацію та координацію заходів фінансового контролю», яка стане своєрідним кодифікованим актом на субзаконному рівні, тобто актом, який об'єднує, координує та систематизує діяльність суб'єктів владних повноважень з реалізації окремих заходів, форм та застосування інструментів фінансового контролю;

удосконалено:

– категоріальний апарат науки фінансового права доповнено двома новими категоріями, визначення яких розроблено автором: «механізм адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю», який розглядається в двох аспектах: у широкому – це складна структурована вибудована підсистема реалізації державної правоохоронної функції у сфері фінансових відносин, яка складається із декількох елементів: статичного (сукупність суб'єктів владних повноважень), динамічного (інструменти, засоби та способи реалізації контрольної діяльності); у вузькому – це функціональне середовище реалізації суб'єктами владних повноважень у сукупності контрольних, моніторингових та наглядових повноважень, які визначаються на рівні нормативно-правових актів та мають на меті досягнення цілей державної політики у сфері регулювання фінансових відносин; «адміністративно-правові відносини у сфері здійснення фінансового контролю» визначаються як врегульовані нормами адміністративного та фінансового права відносини, одним із аспектів яких є орган, наділений владно-розпорядчими повноваженнями з метою контролю за дотриманням учасниками фінансових відносин, встановленого державою правового порядку їх реалізації, способів та методів перерозподілу та використання фінансових ресурсів держави, а також дотримання їхніми учасниками вимог фінансової дисципліни;

– систему ознак фінансового контролю, що здійснюють суб'єкти публічної адміністрації, у значенні яких виділено такі: законність, яка закріплена на законодавчому рівні та виражена у правочинності суб'єктів здійснювати діяльність, змістом якої є контроль; публічно-владний характер, що забезпечується здійсненням контролю від імені та в інтересах держави на підставі застосування публічно-владних повноважень, якими наділені суб'єкти відповідно до закону; всебічність,

яка забезпечується оцінкою за діяльністю контрольованого суб'єкта із позиції законності, ефективності, доцільності; об'єктивність, що проявляється в незалежності та неупередженості суб'єктів під час здійснення діяльності, яку спрямовано на досягнення мети контролю; забезпечення можливістю втручання контролювального суб'єкта в діяльність підконтрольного тощо;

– систему завдань фінансового контролю, які проявляються в таких аспектах: організація та здійснення контролю за своєчасним виконанням доходних та видаткових статей бюджетів та бюджетів позабюджетних фондів за обсягом, структурою, а також цільовим призначенням; визначення доцільності та ефективності витрачання державних коштів та використання державної власності; контроль правильності ведення бухгалтерського обліку та звітності; виявлення фінансових зловживань у сфері бюджетних та міжбюджетних відносин;

– модель участі органів місцевого самоврядування у здійсненні фінансового контролю шляхом розширення можливостей таких органів реалізовувати власні повноваження у сфері місцевих фінансів, а також здійснювати заходи з фінансового контролю за місцевими бюджетами та місцевими фінансами, що пропонується закріпити на законодавчому рівні, доповнюючи та деталізуючи положення ст. 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», в частині визначення ролі та кола повноважень тимчасових контрольних комісій в аналізованій сфері.

набуло подальшого розвитку:

– дослідження адміністративно-правової природи фінансового контролю, яка розкривається через такі детермінанти: публічність контролю, здійснення його на користь держави і, зрештою, народу країни; висновки та факти, зафіксовані органом контролю, набувають характеру попередньої ймовірнісної, неперевіреної інформації; оскарженню підлягає процесуальна форма, що забезпечує реалізацію правової ініціативи контрольованого щодо захисту ним свого матеріально-правового інтересу;

– визначення ієрархії органів фінансового контролю, принципів їхньої взаємодії та координації. У зв'язку з чим вважаємо доцільним наділення Держаудитслужби роллю вищого органу державного фінансового контролю, правовий статус якої суттєво доповнюється елементами адміністративно-правового забезпечення з урахуванням потреб виконання вимог уніфікації вітчизняного законодавства до вимог європейського;

– систематизація форм та методів державного фінансового контролю. Зокрема, формами державного фінансового контролю є: фінансовий аудит; аудит ефективності; аудит діяльності суб'єктів господарювання; аудит державних (регіональних) цільових програм; аудит інвестиційних проектів, аудит Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування; моніторинг, ревізії, перевірки. Своєю чергою, методами державного фінансового контролю є: аналіз фінансової звітності, перевірки фінансової звітності, опитування, нормативна перевірка тощо;

– ідея про необхідність посилення інформаційно-аналітичної та методико-методологічної підтримки й супроводу реалізації фінансового контролю національними інституціями за міжнародних організацій, як INTOSAI, European

Court of Auditors, ESRB у тісній кооперації із Держаудитслужбою та Рахунковою палатою.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні та прикладні висновки й рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані в:

– науково-дослідній роботі – у процесі подальших наукових розробок методологічного та практичного характеру під час реалізації фінансового контролю як державно-управлінської функції органів публічного управління та напряду діяльності держави (акт впровадження від 20.04.2023 р. № 07/115);

– законотворчій діяльності – для удосконалення окремих норм законодавства України у сфері регулювання процедур проведення державного фінансового контролю – доведено утилітарність та необхідність розширення практичного застосування нових форм фінансового контролю (довідка про впровадження від 13.03.2023 р.);

– правозастосовній діяльності – доведено необхідність подальшого удосконалення механізму реалізації фінансового контролю в частині запровадження чітких процедур по взаємодії контрольних органів та формуванні єдиної інформаційно-методологічної бази контролю (акт впровадження від 27.04.2023 р.);

– в освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Фінансове право» тощо; для підготовки підручників, навчальних посібників і навчально-методичних матеріалів (акт впровадження від 05.05.2023 р.; акт впровадження від 08.05.2023 р. № 09/01-2-354).

Дискусійні положення дисертаційного дослідження можуть стати основою для подальших наукових розробок.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою, у якій розвинуто теоретико-методологічні засади та досліджено практику реалізації державного фінансового контролю. У роботі всі наукові положення, висновки та пропозиції одержані дисертантом особисто. Результати дисертаційного дослідження викладені в одноосібних опублікованих працях.

За результатами вирішення наукової проблеми адміністративно-правової природи, форм та методів реалізації державного фінансового контролю зроблено такі висновки.

1. Обґрунтовано, що фінансовий контроль – це особливий вид державно-управлінської контрольної функції, яка відповідає за дотримання законності та доцільності дій у сфері перерозподілу та використання державних, муніципальних, а також інших грошових активів публічного характеру, де метою виступає як ефективне соціально-економічного розвитку країни загалом, так і її регіонів. Фінансовий контроль є спеціальною категорією адміністративного права, метою якого є забезпечення законності та ефективності використання державних бюджетних і позабюджетних фінансових коштів та державної власності.

2. Доведено, що система фінансового контролю, яка формується та функціонує в державі має суттєвий вплив на стабілізацію та підвищення стійкості фінансової безпеки держави. Основним завданням фінансового контролю є здійснення діяльності з перевірки, виявлення, констатації та усунення виявлених порушень у діяльності суб'єктів фінансового права. Так, до завдань бюджетного контролю входять не тільки контроль за правильністю обчислення, повнотою та своєчасністю

надходжень грошових коштів до бюджетів бюджетної системи, контроль за законністю їх використання, а й припинення фінансових зловживань, економічних злочинів, серед яких найпоширенішими та чисельнішими є правопорушення, пов'язані із зазіханням на бюджетні кошти. При цьому основними завданнями державного фінансового контролю є: організація та здійснення контролю за своєчасним виконанням доходних та видаткових статей бюджетів та бюджетів позабюджетних фондів, за обсягом, структурою, а також цільовим призначенням; визначення доцільності та ефективності витрачання державних коштів та використання державної власності; контроль правильності ведення бухгалтерського обліку та звітності; виявлення фінансових зловживань у сфері бюджетних та міжбюджетних відносин.

3. Встановлено, що удосконалення методичного та організаційного забезпечення відносно нових форм фінансового контролю, які використовують у своїй діяльності суб'єкти державного фінансового контролю, зокрема, операційного аудиту, фінансового аудиту та аудиту ефективності, спрямовує основний державно-управлінський вплив на захист пріоритетних для держави сфер національної безпеки й оборони, економіки, соціальної та гуманітарної сфери, а також найбільших суб'єктів господарювання державного сектору, особливо стосовно аналітичного інструментарію щодо оцінювання фінансового стану використання фінансових ресурсів держави. Це досягається з-поміж іншого за рахунок удосконалення методичного та організаційного забезпечення внутрішнього контролю бюджетних установ, особливо стосовно підвищення рівня системного аналізу як запоруки ефективного, результативного та економного використання державних фінансових ресурсів, а отже, і фінансової безпеки.

4. Виділено основні тенденції розвитку фінансового контролю, які визначатимуть розвиток цієї сфери діяльності в перспективі, серед яких варто відзначити: підвищення рівня інтеграції фінансового контролю в систему державного управління; підвищення значущості контролю як функції управління; розширення участі органів державного фінансового контролю у виробленні бюджетної політики, зокрема питань збалансованості бюджетної системи, управління ефективністю державних програм, передусім середньо- та довгострокових; формулювання та вираження вищими контрольними органами власного бачення та думки з питань соціально-економічного розвитку держави, підвищення експертної ролі контрольних органів; підвищення значущості творчої складової діяльності з фінансового контролю, активізація уваги вищих контрольних органів до ефективності витрачання державних коштів, висловлювання експертної думки; оформлення комплексного характеру державного фінансового контролю, що виявляється в поєднанні в практиці контролю різних наукових підходів та видів фінансового контролю, і навіть постійний пошук оптимального співвідношення їх застосування.

5. На основі аналізу теоретичних засад щодо поняття контролю зроблено висновок, що контроль у загальному вигляді є однією із функцій управління, що виражається через моніторинг процесу функціонування об'єкта управління задля мети оцінювання ефективності та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень, виявлення відхилень від цих рішень та здійснення коригувальних дій.

Фінансовий контроль як функція публічного адміністрування надає можливість своєчасно виявити та усунути фактори, що заважають ефективному здійсненню публічного адміністрування, унеможливаючи забезпечення належного рівня правозастосовної діяльності. Крім того, здійснення суб'єктом публічного адміністрування будь-якого виду діяльності є неможливим без застосування контролю. Як функція публічного адміністрування фінансовий контроль є елементом правового статусу суб'єктів публічної адміністрації, відображаючи тим самим можливість отримання достовірної й об'єктивної інформації про фактичний стан дотримання дисципліни в підконтрольній сфері суспільних відносин і законності, яка забезпечується методами управлінського впливу та передбачає задоволення публічного інтересу.

6. Доведена необхідність уніфікації системи стандартів фінансового контролю в Україні, яка має об'єднати такі групи: стандарти, що визначають базові принципи, основні процедури та положення зовнішнього, внутрішнього фінансового контролю на всіх рівнях влади; стандарти, що визначають загальні принципи, процедури та положення внутрішньогосподарського фінансового контролю; стандарти, що визначають положення внутрішньогосподарського фінансового контролю для бюджетних установ, стандарти контрольної діяльності, що здійснюються аудиторськими фірмами та аудиторами. Кодифікована стандартизація фінансового контролю сприятиме досягненню максимальної ефективності. Будучи важливим чинником системності фінансового контролю, вона створить ефект взаємозалежності в системі фінансового контролю.

7. Визначено, що адміністративно-правова природа фінансового контролю має дві складові – управлінську та економічну. Контроль як необхідний елемент управлінської діяльності досліджено досить ґрунтовно. Він здійснюється в межах як кожної окремої організації, так і держави загалом. Контроль, як і управлінська діяльність загалом, зовсім не абстрактна категорія, а предметна діяльність людей – контролерів, аудиторів, ревізорів, інспекторів. Як правило, вони представляють контрольні підрозділи державних та корпоративних установ, аудиторські організації, спеціалізовані органи управління, навіть на державному рівні. Поєднання можливостей управлінської та економічної складових робить фінансовий контроль силою, здатною впливати на якісні характеристики державного управління. Фінансовий контроль є універсальною категорією, що регулюється як публічним, так і приватним правом, що підтверджується основними завданнями фінансового контролю: запобіганням фінансових правопорушень, підтримкою фінансової дисципліни, застосуванням заходів примусу за їх вчинення.

8. Доведено, що адміністративно-правова природа фінансового контролю визначається шляхом: прийняття спеціального законодавчого акту про фінансовий контроль; розроблення та прийняття на законодавчому рівні визначеної цілісної системи фінансового контролю з чітким розподілом ролі, місця і повноважень контрольних органів, без дублювання функцій один одного; залучення для успішної реалізації фінансового контролю, а передусім у процесі роботи органів фінансового контролю, суттєво важливих рис, зокрема принциповості, послідовності та професіоналізму керівників та співробітників суб'єктів контролю; усунення різноспрямованого впливу об'єктивних та суб'єктивних факторів здійснення

фінансового контролю, через що показники діяльності органів фінансового контролю та інших контрольних установ не завжди відображають справжній стан фінансової дисципліни в країні та показують результативність витрачання державних коштів у повному обсязі; чіткого визначення та розмежування контрольних повноважень між центральними органами виконавчої влади та їхніми територіальними органами. Система контролю стає дієвою тоді, коли орієнтує об'єкти контролю не на задоволення своїх вимог, а на досягнення цілей, що стоять перед ними, шляхом витрачання коштів в економічно обґрунтованих розмірах.

9. Механізм адміністративно-правового регулювання розкривається через особливу діяльність органів державної влади, які, не втручаючись в інтереси та процес діяльності суб'єктів приватного права, наглядають за результатами такої діяльності. Цілісність механізму адміністративно-правового забезпечення державного фінансового контролю гарантує те, що саме за рахунок специфічного інструментарію, який ґрунтується на законодавчих приписах та реалізовується відповідною системою владних інституцій шляхом та в межах адміністративно-правових відносин, досягається максимальний рівень ефективності самого фінансового контролю. Адміністративно-правовий механізм забезпечення фінансового контролю ми маємо розглядати у двох аспектах: у широкому сенсі – це складна структурована вибудована підсистема реалізації державної правоохоронної функції у сфері фінансових відносин, яка складається із декількох елементів: статичного (сукупність суб'єктів владних повноважень), динамічного (інструменти, засоби та способи реалізації контрольної діяльності); у вузькому сенсі – це функціональне середовище реалізації суб'єктами владних повноважень сукупності контрольних, моніторингових та наглядових повноважень, які визначаються на рівні нормативно-правових актів та передбачають досягнення цілей державної політики у сфері регулювання фінансових відносин. Структурними елементами адміністративно-правового механізму забезпечення фінансового контролю є такі: організаційно-правовий елемент його практичної реалізації, який втілюється в сукупності нормативно-правових актів, якими регулюється процедура здійснення фінансового контролю, а також ті, які приймаються в процесі його безпосередньої реалізації та уявляються нам актами правозастосовчої діяльності відповідних суб'єктів владних повноважень; інституційна будова суб'єктів владних повноважень, які реалізують державну політику у сфері фінансового контролю; функціональна складова, яка розкривається через змістове наповнення інструментарію реалізації суб'єктами владних повноважень того обсягу функцій, які покладені на них державою з метою досягнення цілей державного фінансового контролю.

10. Встановлено, що основними недоліками рівня законодавчого забезпечення здійснення фінансового контролю, на наш погляд, є такі: недостатній рівень фіксації юридичної, а головне - кримінальної - відповідальності за порушення фінансової дисципліни та відсутність механізму контролю органами, що здійснюють фінансовий контроль за тим, як відбувається притягнення винних осіб до відповідальності; на законодавчому рівні провідну роль відіграють положення, пов'язані із встановленням загальних засад та вимог до системи фінансового контролю, натомість їх деталізація реалізується на рівні нормативно-правових актів

галузевого чи інституційного рівнів, щодо яких законодавство не містить прямих посилань та бланкетних норм за невеликим винятком; відсутність єдиного кодифікованого закону, який би регулював усі без винятку аспекти здійснення державного фінансового контролю, які містяться в таких законах, як Закони України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні». Сучасний стан нормативно-правового забезпечення фінансового контролю в Україні не повною мірою відповідає тим завданням та вимогам, які висуває держава, та тим очікуванням, які панують у соціумі, формуючи відповідні суспільні запити. Доведено, що нормативно-правовому забезпеченню не вистачає певної цілісності, скоординованості та співвідносності механізмів та інструментів реалізації державного фінансового контролю. Уявляється наявність великої кількості нормативно-правових актів, переважно галузевого спрямування, без їх зв'язувальної ланки. Така відсутність має бути усунута за рахунок прийняття Постанови Кабінету Міністрів України «Про систематизацію та координацію заходів державного фінансового контролю», яка стане своєрідним кодифікованим актом на субзаконному рівні, тобто актом, який об'єднує, координує та систематизує діяльність суб'єктів владних повноважень з реалізації окремих заходів, форм та застосування інструментів фінансового контролю.

11. Доведено, що система фінансового контролю може бути дієвою та ефективною тільки за умови, що на всіх рівнях управління економікою будуть діяти спеціальні контролюючі органи, що здатні не тільки кваліфіковано здійснювати контрольні заходи, а й об'єднати навколо себе інші органи, що мають контрольні повноваження, і забезпечити необхідний розподіл завдань і співпрацю між ними. У процесі формування єдиної системи фінансового контролю основними мають стати такі складові: сукупність органів державного фінансового контролю; взаємовідносини між цими органами й органами державної влади; встановлення ієрархії контролюючих органів; перелік об'єктів контролю; визначення підконтрольних суб'єктів; перелік інструментарію (форм, методів, засобів тощо), які можуть бути застосовані конкретними суб'єктами контролю; права, обов'язки, відповідальність суб'єктів контролю і підконтрольних об'єктів. Обґрунтовано, що саме Держаудитслужба виступає своєрідним інструментом контролю за фінансовим сектором, який, до речі, активно використовує і Міністерство фінансів. Провідна роль Держаудитслужби має розкриватися через той інформаційно-аналітичний потенціал, кадрове забезпечення та методологічну спрямованість діяльності служби, що у своїй сукупності здатні перетворити її на потужний драйвер та центральний елемент динамічної складової механізму адміністративно-правового забезпечення фінансового контролю. Для реалізації цієї ролі розроблено механізм інформаційно-аналітичної та функціональної координації та кооперації органів фінансового контролю. Сутність запропонованого механізму полягає у виділенні в структурі Держаудитслужби Інформаційно-аналітичного координаційного центру у сфері фінансового контролю. Його головне призначення полягає в об'єднанні зусиль органів державної влади, на які покладено функції реалізації фінансового контролю, шляхом уніфікації методичного, інформаційно-аналітичного забезпечення їхньої

діяльності, а також створення необхідного експертного та аналітичного середовища за рахунок залучення експертів з недержавного сектору та залучення інститутів громадянського суспільства з метою здійснення незалежного моніторингу прозорості та виконання фінансового контролю.

12. Встановлено, що основні форми фінансового контролю, які здійснює Держаудитслужба, закріплені в одному законодавчому акті, що в певний спосіб спрощує розуміння контурів її контрольної діяльності, а водночас – знижує рівень транспарентності державної політики в аналізованій нами сфері, оскільки передбачається, що інші органи державної влади здійснюють інші форми контролю, але їх ідентифікувати значно складніше, оскільки вони розпорощені по різних нормативно-правових актах. Аудит ефективності управлінських рішень має надзвичайну актуальність в умовах сьогодення, оскільки за його допомогою розкриватимуться системні недоліки в організації управлінських процесів суб'єктами господарювання державної форми власності або державними установами, організаціями тощо, що призводить до розтрачання або неефективного парозподілу державних фінансованих ресурсів держави. Аудит ефективності розкриватиме недоліки операційного управління, стратегічного планування та системи менеджменту об'єкту, що перевіряється. І обов'язкова процедура, яка здійснюється за рахунок коштів держави, матиме конкретний економічний ефект – оптимізує управлінські витрати на проведення внутрішнього контролю та аудиту або активізує залучення зовнішнього недержавного аудиту. Справа в тому, що ринку аудиторських послуг відомий такий різновид аудиту як аудит ефективності, що і викликає потребу менеджменту державних підприємств залучати їх за рахунок витрачання додаткових фінансових ресурсів. Якщо ж на законодавчому урівні закріпити такий різновид аудиту, то можна отримати мультиплікаційний ефект від всіх перелічених вище результатів його проведення.

13. Встановлено, що структура адміністративно-правових відносин у сфері здійснення фінансового контролю є такою: група статичних елементів, до складу якої належать суб'єкти (органи наділені владно-розпорядчими повноваженнями з метою проведення фінансового контролю та органи, які перевіряються); юридична основа (адміністративно-правові норми, на підставі яких здійснюються відносини); група динамічних елементів, до складу якої входить юридично-адміністративний факт (обставина, з якою пов'язується виникнення, зміна чи припинення адміністративних правовідносин); юридичний зміст (взаємозв'язок зафіксованих в адміністративному праві суб'єктивних прав та юридичних обов'язків (тобто передбачені для зобов'язаної особи та забезпечені можливістю державного примусу вид і міра необхідної поведінки) учасників адміністративно-правових відносин); об'єкт адміністративних правовідносин. Запропоновано таке визначення категорії «адміністративно-правові відносини у сфері здійснення фінансового контролю»: це врегульовані нормами адміністративного та фінансового права відносини, одним із аспектів яких виступає орган, наділений владно-розпорядчими повноваженнями з метою контролю за дотриманням учасниками фінансових відносин встановленого державою правового порядку їх реалізації, способів та методів перерозподілу та використання фінансових ресурсів держави та дотримання їхніми учасниками вимог фінансової дисципліни. Це визначення, на наше глибоке переконання,

відображає основний зміст функції фінансового контролю. З метою ж розкриття сутності адміністративно-правових відносин у цій сфері необхідно провести аналіз суб'єктного складу учасників цих відносин, наділених владно-розпорядчими повноваженнями. І почнемо такий аналіз з органів державної влади.

14. Обстоюється позиція, що саме Держаудитслужба має посідати провідне місце в системі органів фінансового контролю, що підтверджується тим, наскільки широкими та розгалуженими є повноваження та завдання, які вона виконує. Пропонується на законодавчому рівні чітко та однозначно визначити провідну роль Держаудитслужби у сфері державного фінансового контролю. При цьому ми наголошуємо, що запропонована нами правова конструкція не передбачає підпорядкування наведеного переліку інституцій Держаудитслужбі поза реалізацією винятково контрольних повноважень та винятково у сфері, пов'язаній із обсягом компетенції самої служби. Винятковість, дотичність чи допустимість випадків підпорядкування таких інституцій Держаудитслужби нами заперечується. Тобто контроль чи супровід вона може здійснювати лише тоді, коли це прямо кореспондується із повноваженнями, визначеними на законодавчому рівні. Саме Держаудитслужба має стати не лише номінально центральним органом в аналізованій сфері, але і отримати низку суттєвих повноважень із метою більш ефективного забезпечення процесу здійснення фінансового моніторингу шляхом набуття повноважень імперативного впливу на інші органи державної влади, з метою їх кооперації та координації їхньої діяльності у сфері фінансового контролю.

15. Встановлено, що фінансовий контроль є обов'язком держави, а держава позбавлена можливості прямого імперативного впливу на органи місцевого самоврядування, що безпосередньо зумовлене правовою природою відповідного права територіальної громади. – здійснення фінансового контролю органами місцевого самоврядування сприймається ними частіше за все як припис, ніж права та можливості спрямовані на підвищення ефективності реалізації власних повноважень а оптимізації розподілу місцевих фінансових ресурсів. Обґрунтовується необхідність деталізувати діяльність тимчасових контрольних комісій саме у сфері фінансового контролю, що, з одного боку, розкриє обсяг та спосіб його реалізації органами місцевого самоврядування, з іншого – надасть такому контролю необхідної публічності, оскільки місцеві фінанси є власністю територіальною громадою, а тому вона має повне право брати участь у контрольних заходах з метою недопущення зловживання владою посадовими особами місцевого самоврядування під час перерозподілу місцевих фінансових ресурсів, а також із метою подолання корупційних проявів. Для цього були розроблені та запропоновані доповнення до ст. 48 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», спрямовані на суттєве розширення функціональної спроможності органів місцевого самоврядування реалізовувати фінансовий контроль у сфері місцевих фінансів та наділення їх засобами відповідного реагування на виявлені порушення фінансової дисципліни та/або порядку здійснення фінансових відносин, встановлених державою.

16. Участь спеціалізованих міжнародних органів фінансового контролю в його реалізації в Україні зводиться переважно до надання інформаційно-аналітичної та методико-методологічної підтримки й супроводу реалізації такого контролю. Саме

методико-методологічне забезпечення є ключовим елементом системи міжнародно-правового забезпечення реалізації фінансового контролю на національному рівні. Стандартизація, на якій будується вся модель міжнародного співробітництва держав та взаємодії їх контрольних органів, матиме найвищий рівень ефективності, якщо вона забезпечується відповідним методичним супроводом. Участь Держаудитслужби та Рахункової палати в INTOSAI, European Court of Auditors, ESRB має використовуватись вітчизняними структурами, які реалізують фінансовий контроль як майданчик для обміну досвідом, моделювання утилітарності конкретних заходів контролю з урахуванням вже наявних практик, перевірки допустимості впровадження таких практик у національну систему фінансового контролю. Крім того, важливим аспектом реалізації участі міжнародних організацій в реалізації фінансового контролю в Україні є запровадження єдиних стандартів та вимог до системи державного управління фінансовим контролем, а також до стандартизації й уніфікації інструментів та механізмів його реалізації.

17. Виділено чотири типи інституційної організації системи фінансового контролю за ознакою головного органу, на який покладено реалізацію державної політики в означеній сфері: – судово-трибунальний – характеризується тим, що провідним органом державного фінансового контролю є колегіальний аудиторський суд чи трибунал або інший орган, правова природа якого пов'язана з арбітражним вирішенням питань фінансового контролю, а сам орган входить до складу судової системи країни (Греція, Португалія); трибунально-незалежний – який характеризується наявністю незалежного експертного органу, який за характером своєї діяльності виконує арбітражну (судову) функцію, але не входить до системи судової влади держави, а статус таких органів може бути нейтральним чи напівдержавним (Франція, Бельгія, Люксембург, Португалія, Іспанія, Італія); контрольно-ревізійний (рахунковий) тип – характеризується тим, що провідним органом в такій системі є орган, підпорядкований парламенту та спрямований на контроль законності використання саме бюджетних коштів держави (Австрія, Угорщина, Польща, Болгарія, Японія); аудиторський тип – характеризується тим, що провідним органом у такій системі є орган, підпорядкований уряду, що виконує переважно функцію адміністративно-правового забезпечення реалізації заходів фінансового контролю, і в деяких випадках може створювати не державну, але підпорядковану собі структуру органів, що реалізують окремі завдання фінансового контролю стосовно низки суб'єктів, які підлягають державній перевірці (Чехія, Канада, Данія, Великобританія, Австралія, США). Запропоновано такі напрями імплементації зарубіжного досвіду у сфері реалізації фінансового контролю: виділення Генерального державного аудитора в самостійну окрему інституцію, що створює відповідні передумови для концентрації в єдиному центрі прийняття рішень та центрі відповідальності надзвичайного кола повноважень адміністративно-розпорядчого характеру; запровадити на рівні Рахункової палати України або на рівні Держаудитслужби інституційну можливість вирішувати суперечки, що виникають під час оскарження результатів заходів фінансового контролю безпосередньо в цих інституціях і не лише в адміністративному порядку; запровадження у вітчизняну практику здійснення аудиту ефективності.

18. Доведено необхідність запропонувати внесення доповнень до Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» з метою реалізації положення пункту d) ст. 383 Угоди про асоціацію, а саме шляхом його доповнення окремим Розділом V «Міжнародне співробітництво у сфері державного фінансового контролю», в якому визначатимуться загальні засади міжнародного співробітництва у сфері державного фінансового контролю та особливості його реалізації. Таким шляхом будуть реалізовані вимоги ЄС щодо поглибленої співпраці у сфері міжнародної взаємодії у сфері державного фінансового контролю, що дасть змогу Держаудитслужбі здійснювати відповідну діяльність з обміну інформацією та методології із відповідними органами країн-членів ЄС. Такий обмін забезпечить одночасно доступ до даних фінансово-господарської діяльності тих суб'єктів фінансових відносин, які є нерезидентами, але беруть участь у державних закупівлях чи інших процедурах із використання чи перерозподілу фінансових ресурсів держави.

19. Розроблено такі напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації фінансового контролю в Україні: розширення методологічного забезпечення, а також інформаційно-аналітичного супроводу діяльності системи місцевого самоврядування стосовно використання бюджетних коштів, власних та запозичених (за винятком державних) фінансових ресурсів, що має реалізовуватись шляхом створення та функціонування відповідних аудиторських комітетів на субрегіональному рівні; створення та функціонування муніципального аудиторського комітету в значенні консультативно-дорадчого органу, який забезпечуватиме методологічний супровід, інформаційно-аналітичну складову діяльності із внутрішнього фінансового контролю органів місцевого самоврядування та організацій, підприємств, установ комунальної форм власності, а також супровід фінансового контролю діяльності суб'єктів, що беруть участь у процесах перерозподілу місцевих фінансів; запровадження посади головного спеціаліста з питань запобігання та виявлення фінансових порушень в органах державної влади та місцевого самоврядування, основне завдання якого полягатиме у виявленні фінансових порушень на всіх етапах діяльності органів публічного управління у сфері перерозподілу та використання державних фінансових ресурсів, законності та прозорості проведення публічних закупівель тощо.

20. Доведено, що вивчення потреб стосовно запровадження міжнародних стандартів та уніфікації правил фінансового контролю в Україні із міжнародними стандартами, зокрема у сфері протидії фінансуванню тероризму, має відбуватись із урахуванням рівня невідповідності вітчизняної системи державного фінансового контролю таким стандартам та вимогам, що висувають міжнародні організації. Оцінити реальні потреби та напрями подальшої уніфікації необхідно за рахунок комплексного оцінювання матриці відповідності вітчизняним стандартам та нормам реалізації державного фінансового контролю тим міжнародним вимогам, які мають найбільшу цінність та практичну ефективність у питаннях протидії фінансовим порушенням і шахрайству, корупції та фінансуванню тероризму або які мають найвищий рівень пріоритету для досягнення Україною цілей інтеграції в ЄС. Побудова такої матриці передбачає декілька етапів, а отримані результати мають цілком утилітарне значення, оскільки ґрунтуються на сукупній експертній оцінці

реального стану системи адміністративно-правового забезпечення державного фінансового контролю, потенціалу для її розвитку та відповідності міжнародним стандартам. Експертна оцінка здійснюється на основі ґрунтовного аналізу вітчизняного законодавства та практики діяльності всіх без винятку органів державного фінансового контролю, яка має бути проведена сукупно вітчизняними фахівцями із залученням відповідних міжнародних експертів, що суттєво підвищить рівень релевантності та достовірності отриманих результатів. За рахунок проведення такої оцінки національний уряд отримуватиме релевантну та компетентну інформацію з приводу того, які заходи мають реалізовуватись у процесі такої уніфікації, а в яких сегментах наявний інструментарій фінансового контролю є достатнім.

Рекомендація дисертації до захисту:

Характеристика особистості здобувача: Бортняк Валерій Анатолійович зарекомендував себе як дисциплінований, старанний дослідник, що системно підходить до поставлених перед ним завдань, вміє працювати з інформаційними джерелами, аналізувати наукову літературу та статистичні дані. Дисертант добре володіє методикою наукового дослідження, має достатньо широкий науковий та практичний кругозір.

Проведені здобувачем дослідження та зміст дисертації дають підстави стверджувати про високий рівень наукової зрілості здобувача для вирішення наукових проблем.

Дисертаційна робота Бортняка В. А. на тему: “Адміністративно - правові основи фінансового контролю в Україні: теорія та практика” є завершеним науковим дослідженням, а її зміст відповідає вимогам “Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року та “Вимогам до оформлення дисертації” затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року.

За результатами відкритого голосування (“За” – 13; “Проти” – немає; “Утрималися” – немає).

Дисертаційна робота Бортняка В. А. рекомендується до захисту на спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Завідувач кафедри
публічного та приватного права**

Лаборант

Сергій ГУБАРЄВ
Аріна МАКАЛЕВИЧ